

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.09.1988, sp. zn. 3 Cz 61/88, ECLI:CZ:NS:1988:3.CZ.61.1988.1

Číslo: 10/1990

Právní věta: Každý z bezpodílových spoluvlastníků je samostatně oprávněn k podání žaloby o vydání neoprávněně zadržované věci z bezpodílového spoluvlastnictví (a také žaloby o vyklizení nemovitosti, již je bezpodílovým spoluvlastníkem). Tato oprávnění má obdobně (§ 496 o.z.) i v době, kdy bezpodílové spoluvlastnictví sice již zaniklo, avšak nebylo ještě provedeno jeho vypořádání.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 30.09.1988

Spisová značka: 3 Cz 61/88

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Bezpodílové spoluvlastnictví manželů, Řízení před soudem, Žaloba na vydání

Předpisy: 40/1964 Sb. § 132

§ 145

§ 496

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce požadoval, aby žalovaným bylo uloženo vyklidit a ve lhůtě do tří dnů od právní moci rozsudku žalobci vyklizené předat dvě místnosti v přízemí rodinného domku čp. 936 v Č. Uvedl, že tento rodinný domek je součástí zaniklého, avšak dosud nevypořádaného bezpodílového spoluvlastnictví navrhovatele a jeho bývalé manželky S. J.; žalovaní se do rodinného domku nastěhovali bez jeho souhlasu, ačkoliv žalovaná J. J. má byt v P.; k němuž podle ustanovení § 176 odst. 1 o. z. vzniklo žalovanému P. J. právo společného užívání.

Okresní soud pro Prahu - západ rozsudkem z 28. 1. 1987 č. j. 3 C 824/86-18 návrh zamítl a rozhodl o povinnosti žalobce zaplatit žalovanému P. J. účelně vynaložené náklady řízení. Při rozhodování vycházel soud prvního stupně ze zjištění, že rodinný domek je v bezpodílovém spoluvlastnictví žalobce a jeho bývalé manželky S. J., jež dosud nebylo vypořádáno. Dovedil proto, že žalobce sám není aktivně legitimován domáhat se ochrany vlastnického práva podle ustanovení § 132 o. z.

Krajský soud v Praze svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně s tím, že ve vztahu mezi žalobcem a žalovanou J. J. nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení; dále rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení podle zásady úspěchu v řízení o věci. Shodně se soudem prvního stupně dovedil, že se navrhovatel bez souhlasu své bývalé manželky domáhal ochrany

vlastnického práva k věci, náležející do jejího bezpodílového spoluvlastnictví. K tomu však potřeboval v souladu s ustanovením § 145 odst. 1 o. z. souhlas druhého spoluvlastníka, neboť ochrana vlastnického práva není běžnou záležitostí; jestliže druhá spoluvlastnice (bývalá manželka žalobce) souhlas k podání žaloby nedala, není žalobce sám k jeho podání aktivně legitimován. Domáhat se ochrany vlastnického práva bez souhlasu druhého spoluvlastníka je možné jen u záporných žalob, popřípadě u žalob určovacích. Protože však v projednávané věci žaloba plní funkci žaloby o vydání věci, není případný odkaz žalobce na to, co bylo uveřejněno pod č. 54/1973 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (str. 213).

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že těmito rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Žalobce se domáhal vyklizení rodinného domku. Z vylíčení rozhodujících skutečností i z návrhu rozsudečného výroku vyplynulo, že požadoval ochranu vlastnického práva podle ustanovení § 132 o. z. To sice soudy obou stupňů správně konstatovaly, avšak žalobě nevyhověly pro údajný nedostatek aktivní legitimace, neboť další spoluvlastnice rodinného domku s bydlením souhlasila. Tento názor není správný.

Právo domáhat se ochrany předmětu spoluvlastnictví vůči neoprávněným zásahům ze strany třetích osob náleží spoluvlastníkům společně, ale zároveň i každému z nich samostatně, aniž by k tomu bylo souhlasu druhého spoluvlastníka zapotřebí. Protože každý ze spoluvlastníků musí mít možnost dovolat se ochrany, je proto rovněž i legitimován k podání žaloby o vydání neoprávněně zadržované věci (o vyklizení nemovitosti). U bezpodílového spoluvlastnictví je tomu tak proto, že každému ze spoluvlastníků náleží právo k celé věci, omezené jen stejným právem druhého spoluvlastníka; jestliže se bezpodílový spoluvlastník domáhá ochrany vlastnického práva k věci v bezpodílovém spoluvlastnictví, nijak tím druhého spoluvlastníka neomezuje, naopak brání společný majetek proti zásahům třetích osob. Ve smyslu ustanovení § 496 o. z. je pak nutno analogicky přiznat právo na ochranu věci v bezpodílovém spoluvlastnictví každému ze spoluvlastníků i v období, kdy bezpodílové spoluvlastnictví sice již zaniklo, avšak ještě nebylo provedeno jeho vypořádání, popřípadě nedopadla tu domněnka ve smyslu ustanovení § 149 odst. 4 o. z.

Při posouzení toho, zda a který z manželů (bývalých manželů) je oprávněn podat návrh na zahájení občanského soudního řízení v případě, že uplatňuje právo na ochranu věci, náležející do bezpodílového spoluvlastnictví, je nutno respektovat, že nejde o užití ustanovení § 145 o. z. Podání návrhu na zahájení občanského soudního řízení není totiž právním úkonem ve smyslu ustanovení § 34 o. z. a tedy ani ve smyslu ustanovení § 145 o. z.; je jen procesním úkonem, jímž se řízení zahajuje.

Na soudu prvního stupně proto bude, aby rozhodl o důvodnosti podané žaloby podle ustanovení § 132 o. z.

Protože soudy obou stupňů porušily zákon v ustanovení § 132 o. z. a odvolací soud navíc v ustanovení § 145 odst. 1 o. z. vyhověl Nejvyšší soud ČSR důvodné stížnosti pro porušení zákona, rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc podle ustanovení § 242 odst. 1 o. s. ř. vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.